

บทคัดย่อ

ในระยะพุทธศตวรรษที่ 19-24 ดินแดนในเขตวัฒนธรรมทมิฬ-ไทยวน ต่างก็ได้สร้างระบบความสัมพันธ์ในหลายรูปแบบต่อกัน เพื่อปรับตัว เผชิญกับเหตุการณ์และคลี่คลายปัญหาต่างๆ ซึ่งปัญหาที่มักเกิดขึ้นอยู่เสมอ ได้แก่การขาดแคลนกำลังคน ดังนั้นประวัติศาสตร์ของดินแดนในแถบนี้จึงถูกบันทึกด้วยเรื่องราวที่มีการเคลื่อนไหวไปมาของผู้คนในรูปแบบต่างๆ ประวัติศาสตร์ของเมืองยอง เมืองลำพูนก็เหมือนกับเมืองอื่นๆ ในดินแดนแถบนี้ ที่มีการเดินทางเคลื่อนย้ายของผู้คนด้วยเหตุผลต่างๆ ตามยุคสมัย ซึ่งเกิดขึ้นครั้งแล้วครั้งเล่า

จากการศึกษาเรื่องนี้พบว่า ผู้คนจากเมืองยองได้เคลื่อนย้ายเข้ามาตั้งถิ่นฐานในล้านนา ตั้งแต่สมัยพญาติโลกราช แห่งราชวงศ์มังราย และครั้งสำคัญที่สุดในปี พ.ศ. 2348 สมัยพระเจ้ากาวิละ ที่ได้ดำเนินนโยบาย รวบรวมผู้คนจากหัวเมืองต่างๆ ทางตอนบน เพื่อการฟื้นฟูเมืองเชียงใหม่ และเมืองลำพูน ขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง หลังจากที่บ้านเมืองได้รับความเสียหายจากการทำสงครามกับพม่า การฟื้นฟูเมืองลำพูนขึ้นมาในปี พ.ศ. 2348 โดยการกวาดต้อนผู้คนจากเมืองยองแบบ เทครัว เพื่อนำมาตั้งถิ่นฐานในเมืองลำพูน ทำให้ผู้คนจากเมืองยองเป็นประชากรส่วนใหญ่ของเมืองลำพูน โดยสามารถรักษาวัฒนธรรมทางภาษาของตนเองไว้ ซึ่งลักษณะดังกล่าวไม่ค่อยปรากฏให้เห็นมากนัก ในประวัติศาสตร์ล้านนา

โดยเหตุที่การเคลื่อนย้ายเข้ามาตั้งถิ่นฐาน ในเมืองลำพูนของกลุ่มชาวยอง เป็นการยกเข้ามาทั้งโครงสร้างทางสังคม ประกอบด้วย เจ้าเมือง บุตรภรรยา ญาติพี่น้อง ขุนนาง พระสงฆ์ ตลอดจนไพร่พลจำนวนมาก ทำให้มีผลต่อโครงสร้างการปกครองเมืองลำพูนในระยะต้น ราวพ.ศ. 2348-2354 ซึ่งเจ้าเมืองยองมีบทบาทในการปกครองเมืองลำพูนร่วมกับกลุ่มเจ้าเจ็ดตนด้วย ลักษณะเช่นนี้ ไม่ปรากฏให้เห็นในโครงสร้างการปกครองของเมือง ที่มีการ เทครัว ผู้คนมาเป็นพลเมือง ดังเช่น เมืองเชียงใหม่ เมืองน่าน เป็นต้น

การเข้ามาตั้งถิ่นฐานของผู้คนจากเมืองยองกลุ่มแรก มักจะตั้งถิ่นฐานในบริเวณที่มีความเหมาะสมด้านการเกษตร โดยเฉพาะในที่ราบลุ่มแม่น้ำสำคัญในเมืองลำพูน ได้แก่ ลุ่มแม่น้ำปิง แม่น้ำกวอง แม่น้ำทาและแม่น้ำลี้ และได้กระจายตัวออกไปตามที่ราบอื่นๆ โดยเหตุที่เมืองยองเป็นเมืองเกษตรกรรม กลุ่มคนยองที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานในเมืองลำพูนจึงประกอบอาชีพการเกษตรเป็นหลัก

แม้ผู้คนจากเมืองยอง จะเป็นพลเมืองส่วนใหญ่ของเมืองลำพูนก็ตาม สังคมเมืองลำพูนยังประกอบด้วยคนที่มาจากหลายบ้านหลายเมือง หลายกลุ่มชาติพันธุ์ ที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในระยะเวลาใกล้เคียงกัน ได้แก่กลุ่มพวกไทใหญ่ ยางแดง เขิน ลักษณะความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรมดังกล่าว เมืองลำพูนจึงมีพัฒนาการของผู้คนที่มีการผสมผสานกันทางสังคมและวัฒนธรรม

Abstract

The Migration and Settlement of the Yong in Lamphun 1805-1902

This research studies the history of the migration and settlement of the Yong people in the city of Lamphun from 1805 to 1902 based on primary sources, for example, "The Chronicle of Muang Yong" and document at the National Archives. Other sources included interviews with leaders in the communities where Yong people reside.

The findings reveal that the Yong people have been migrating into Lan Na since the era of Phya Tilokaraj of the Mangrai Dynasty. The most important migration was in 1805 in the reign of Phya Kawila of Chiang Mai. Phya Kawila pursued the policy of resettling people from Chiang Tung and Chiang Rung in to Chiang Mai and Lumphun, which had been deserted following many years of war against the Burmese troops. The resettling of the Yong population from Muang Yong in Lamphun made the city virtually entirely Yong. The Yong were able to safeguard and continue much of their culture, especially language.

Since almost the whole population of Muang Yong was resettled the whole social structure there was brought along, namely the chief, his relatives, nobles, monks, soldiers and slaves. This greatly affected on the political structure of Lamphun especially at the initial period from 1805-1811. The Chief of Muang Yong even played a role in government affairs, unlike in the cities of Chiang Mai and Nan where massive evacuation also occurred.

The first group of Yong migrants resettled in areas where agricultural production was suitable, particularly the lowlands along the Ping, Kuang, Tha, and Li Rivers. Later, the Yong spread to other lowlands. Muang Yong was an agricultural town. In Lamphun, most Yong people chose farming to make a living, something they had always done before their resettlement.

There were also other small groups who were resettled in Lumphun along with the Yong, namely Shan, Khoen, and Karen. The ethnic diversity has made Lamphun a city which developed amidst social and cultural assimilation.

SAWAENG MALASAEM
YUPPARAJ WITTAYALAI SCHOOL
CHIANG MAI 50200 THAILAND